

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl/contact

Datum
14 februari 2023

Ons kenmerk
PZH-2023-824890623
DOS-2017-0004029

Uw kenmerk
-

Bijlagen
1

Provinciale Staten

Onderwerp

Evaluatie beleidsregel diffuus lood in de bodem

Geachte Statenleden,

Vanaf 2016 heeft de provincie Zuid-Holland tijd en middelen ingezet om de blootstelling aan diffuus lood in de bodem te reduceren. De afgelopen jaren hebben wij u over de voortgang van dit dossier schriftelijk geïnformeerd op 7 juni 2017 (PZH-2017- 604856909), 10 september 2018 (PZH-2018-662946298) en 28 januari 2020 (PZH-2020-724401949).

Vanwege de aanstaande inwerkingtreding van de Omgevingswet en de verschuiving van de rol van het bevoegd gezag voor de bodemtaken van provincie naar gemeenten, heeft de provincie de 'Beleidsregel diffuus lood in de bodem' laten evalueren. Met deze brief informeren we u op hoofdlijnen over de uitkomsten van de beleidsevaluatie en de uitgevoerde werkzaamheden in dit dossier. Voor meer details verwijzen we u naar de volledige rapportage (bijgevoegd als bijlage bij deze brief). In de rapportage is een uitgebreide management samenvatting opgenomen in hoofdstuk 6 (blz. 51).

De beleidsevaluatie is uitgevoerd door twee onafhankelijke adviesbureaus, Tauw en CE Delft.

Beleidsregel diffuus lood in de bodem

De provinciale 'Beleidsregel diffuus lood in de bodem' is de verankering van de activiteiten die de provincie Zuid-Holland als bevoegd gezag Wet bodembescherming (Wbb) vanaf 2016 uitvoert rondom de risicoreductie van diffuus lood. In januari 2020 hebben wij de beleidsregel vastgesteld voor Zuid-Holland. De provincies Noord-Holland en Utrecht hebben een vergelijkbare beleidsregel vastgesteld.

Het doel van de beleidsregel is om de inspanning van de provincie Zuid-Holland vast te leggen om de blootstellingsrisico's aan lood voor jonge kinderen terug te brengen tot een aanvaardbaar niveau. De beleidsregel biedt daartoe een handelingskader met beheersmaatregelen tot aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dat is het moment dat de bevoegdheid voor bodemkwaliteit overgaat naar de gemeenten (met uitzondering van overgangsrecht-situaties). De gemeenten worden dan volledig verantwoordelijk voor de aanpak van diffuus lood in de bodem.

Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020

Het onderwerp diffuus lood in de bodem is onderdeel van het convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020. Dit convenant is ondertekend door het ministerie van IenW, IPO, VNG en de Unie van Waterschappen. Wij hebben in december 2015 ingestemd met dit convenant.

Zuid-Hollandse aanpak diffuus lood in de bodem

De Zuid-Hollandse beleidsregel gaat uit van het verminderen van blootstellingsrisico's in de aandachtsgebieden tot een aanvaardbaar niveau door middel van de volgende maatregelen:

1. Het geven van gebruikadviezen aan bewoners door gemeenten;
2. Het onderzoeken en laten aanpakken van de kinderspeelplaatsen met matige of onvoldoende bodemkwaliteit;
3. Het onderzoeken en laten aanpakken van schooltuinen en volkstuincomplexen met matige of onvoldoende bodemkwaliteit;
4. De passieve aanpak van particuliere tuinen in aandachtsgebied diffuus lood.

In het GGD-advies *Aanvullend advies Lood in bodem en gezondheid* (2016) wordt gesteld dat een (diffuse) bodemkwaliteit die kan leiden tot meer dan 3 IQ-puntverlies voor jonge kinderen niet acceptabel is. De provincie Zuid-Holland heeft daarom in lijn met het GGD advies, een verlaging van de blootstellingsrisico's tot maximaal 3 IQ-puntverlies als aanvaardbaar niveau gekwantificeerd. Dit is ambitieuzer dan de regels zoals opgenomen in de Wbb. Deze ambitie heeft op populatieniveau een positieve invloed op de arbeidsproductiviteit en de zelfredzaamheid van mensen.

De uitvoering en het resultaat

In 2016 zijn kaarten gemaakt met daarop aangegeven de aandachtsgebieden met lood in de bodem in Zuid-Holland. In de periode van 2018 tot 2020 zijn 649 speelplaatsen in het aandachtsgebied onderzocht. In de periode van 2019 tot 2021 zijn 132 volkstuinen en schooltuinen onderzocht.

Uit de resultaten bleek dat de bodemkwaliteit van het overgrote deel van de onderzochte locaties voldoende bodemkwaliteit is. Vijf speelplaatsen hadden een onvoldoende bodemkwaliteit en zijn direct door de provincie aangepakt. Ook drie volkstuincomplexen hadden een zodanige onvoldoende bodemkwaliteit, dat (plaatselijk) actie nodig was. Op twee volkstuincomplexen zijn reeds maatregelen genomen en voor de derde locatie wordt aanvullend onderzoek uitgevoerd en lopen de gesprekken met de gemeente over de aanpak.

Het verspreiden van de gebruikadviezen aan bewoners die wonen in de aandachtsgebieden bleek moeizaam. De provincie was op dit punt afhankelijk van medewerking van gemeenten. Ondanks dat gemeenten bij de ontwikkeling van de communicatie toolkit zijn betrokken en met alle gemeenten gesprekken zijn gevoerd over de urgentie van het verspreiden van de gebruikadviezen, heeft slechts een beperkt aantal gemeenten de gebruikadviezen verspreid. Ook concludeert het RIVM dat de effectiviteit van het afgeven van gebruikadviezen beperkt is, omdat bewoners de adviezen niet altijd opvolgen.

De kosten van de aanpak van diffuus bodemloos zijn betaald door de provincie. De kosten voor de aanpak van diffuus lood in de periode van 2016 tot nu bedragen € 5,4 mln. (exclusief de kosten voor overleggen en activiteiten anders dan onderzoek en sanering). Een groot deel van de kosten is door het Rijk vergoed door middel van een subsidie aan de provincie.

We zijn trots op het resultaat dat door het onderzoeken en saneren van deze locaties een openbare ruimte is gecreëerd waar blootstelling aan bodemloos tot een aanvaardbaar niveau is teruggebracht.

Evaluatie beleidsregel en Zuid-Hollandse aanpak diffuus lood in de bodem

De beleidsregel is ruim twee jaar in werking, maar de activiteiten zijn al begonnen na de ondertekening van het tweede Bodemconvenant in 2015. De beleidsevaluatie behelst daarom de periode van 2016 tot heden. Het beleid is nog in werking tot het moment dat de Omgevingswet in werking treedt en blijft van toepassing op locaties die onder het overgangsrecht van de Omgevingswet vallen.

Voor de evaluatie van de beleidsregel zijn documenten beoordeeld en zijn interviews gehouden met de vijf Zuid-Hollandse omgevingsdiensten, de GGD en enkele gemeenten. Ook zijn websites van provincie en gemeenten geraadpleegd.

Conclusies

Door Tauw en CE Delft wordt geconcludeerd dat deze aanpak binnen de provincie zorgde voor een gestructureerde, doeltreffende en doelmatige manier om de diffuus lood problematiek in kaart te brengen en aan te pakken.

Alleen de aanpak van particuliere tuinen door middel van het afgeven van gebruiksadviezen wordt als niet doeltreffend en doelmatig beoordeeld.

Aanbevelingen

Door Tauw en CE Delft worden onder andere de volgende specifieke aanbevelingen gedaan:

- Het verbreden van communicatieve maatregelen en herhalingscommunicatie. Ondanks een verschuiving van bevoegdheden kan ervoor gekozen worden om dit centraal vanuit de provincie aan te sturen;
- Creëer een overzicht van speelplaatsen en volkstuinten met matige en onvoldoende bodemkwaliteit en monitor de maatregelen die hier door de eigenaren worden genomen;
- Uitbreiden strategie van onderzoeken en aanpakken van particuliere tuinen. Opgemerkt wordt dat verantwoordelijkheid hiervoor bij particuliere eigenaren ligt, maar dat doelmatigheid en doeltreffendheid vergroot kan worden door bijvoorbeeld een (provinciale) subsidieregeling.

Vervolg tot inwerkingtreding Omgevingswet

De provincie kan zich grotendeels vinden in de conclusies en aanbevelingen van de beleidsevaluatie.

Geconcludeerd kan worden dat de provincie de blootstelling aan bodemloos in de openbare ruimte ter plaatse van speelplaatsen, volkstuinten en schooltuinten heeft onderzocht en aangepakt op plaatsen waar dit urgent bleek.

De aanbeveling om een overzicht te creëren van locaties met matige en onvoldoende kwaliteit en een monitoring uit te voeren naar de status ervan wordt overgenomen en in 2023 uitgevoerd.

De aanbeveling om een herhaalstrategie voor de communicatieboodschap uit te werken wordt overgenomen en in 2023 uitgewerkt. Hierbij blijft de kanttekening dat het delen van de gebruiksadviezen een verantwoordelijkheid is van gemeenten. De ervaring leert dat een deel van de gemeenten hieraan graag wil meewerken, maar ook dat er gemeenten zijn die hieraan niet willen meewerken. De provincie heeft hierdoor een beperkte invloed op het uiteindelijke resultaat van deze actie.

Voor particuliere tuinten zijn eigenaren en gebruikers zelf verantwoordelijk voor het opvolgen van gebruiksadviezen. De aanbeveling om een actieve rol te pakken in het onderzoeken en saneren van particuliere tuinten wordt derhalve niet overgenomen. Dit is in lijn met de Omgevingswet waar meer verantwoordelijkheid komt te liggen bij bedrijven en bewoners.

Samenwerking met gemeenten

Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet verschuift de bevoegd gezag taak voor diffuus bodemloos van provincie naar gemeenten. We brengen deze evaluatie en de aanbevelingen die we overnemen onder de aandacht bij de gemeenten via de bodemplatforms van de omgevingsdiensten. Naar verwachting kunnen we samen met de gemeenten de voorgenomen acties voor ingang van de Omgevingswet afronden. Wanneer de Omgevingswet ingaat wordt het dossier overgedragen aan de gemeenten.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

plv. voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J.N. Baljeu